

Rep.Nr.

081 1341

# ARBEIDSHOF TE BRUSSEL

## ARREST

OPENBARE TERECHTZITTING VAN 8 JUNI 2009.

5DE KAMER

Arbeidsongeval  
Tegensprekelijk  
Definitief + verzending naar de Arbeidsrechtbank te  
Leuven

In de zaak :

**DE FEDERALE VERZEKERINGEN**, Gemeenschappe-  
lijke Kas van verzekeringen tegen arbeids-  
ongevallen, met maatschappelijke zetel  
gevestigd te 1000 BRUSSEL, Stoofstraat 12.

**Appellante**, vertegenwoordigd door Mr E.  
VERHAEGEN loco Mr F. WOUTERS, advocaat te  
Leuven.

Tegen:

**B** Christiaan, wonende te

**Geïntimeerde**, vertegenwoordigd door Mr. W.  
TIRMARCHE, advocaat te Landen.

★

★

★

Na beraad, spreekt het Arbeidshof te Brussel het hiernavolgend arrest uit :

Gelet op de stukken van rechtspleging, inzonderheid :

- het voor eensluidend verklaard afschrift van het vonnis gewezen op tegenspraak door de 4<sup>de</sup> kamer van de Arbeidsrechtbank van Leuven op 13 mei 2008;
- de akte van hoger beroep ontvangen ter griffie van het Arbeidshof te Brussel op 30 juni 2008;
- de besluiten van de partijen;

Gehoord de partijen in hun middelen en beweringen ter openbare terechtzitting van 4 mei 2009 waarna de debatten gesloten werden.

Partijen verklaren afstand te doen van een eventuele installatievergadering.

Gelet op de neergelegde stukken.

★

★

★

#### I. DE FEITEN EN DE RECHTSPLEGING.

1.

De heer B werd op 23 december 1993 het slachtoffer van een zeer ernstig arbeidsongeval, waarvoor de Federale Verzekeringen, als arbeidsongevallenverzekeraar, een volledige arbeidsongeschiktheid erkende tot 1 februari 1997. Op die dag zou, volgens het voorstel van de Federale Verzekeringen, het ongeval geconsolideerd zijn met een blijvende arbeidsongeschiktheid van 80%.

2.

Omdat er een betwisting bestond over de datum van consolidatie heeft de heer E een procedure ingeleid voor de arbeidsrechtbank te Leuven. Bij vonnis van 16 juni 1998 heeft de arbeidsrechtbank Dr. Maddens aangesteld als deskundige. De deskundige legde zijn verslag neer op 2 februari 2001. Hij weerhield een volledige tijdelijke arbeidsongeschiktheid tot 1 december 1997, met een consolidatie op die datum en een blijvende arbeidsongeschiktheid van 45%.

Vermits na het neerleggen van het deskundig verslag er een nieuwe medische verwikkeling was, heeft de arbeidsrechtbank op 11 februari 2003 Dr. Maddens belast met een bijkomende opdracht. In zijn verslag wijzigde de deskundige de periodes van tijdelijke arbeidsongeschiktheid en bepaalde hij de consolidatiedatum op 21 december 2004, met een blijvende invaliditeit van 50%.

3.

Bij vonnis van 13 mei 2008 oordeelde de arbeidsrechtbank te Leuven dat zij op basis van het neergelegde verslag niet in staat was de gevolgen van het ongeval te bepalen. De arbeidsrechtbank stelde vast dat de deskundige niet geantwoord had op de opmerkingen van de partijen en dat hij onvoldoende advies gegeven had over de vraag naar de arbeidsongeschiktheid van de heer B in functie van de algemene arbeidsmarkt. Ook bleek niet uit het verslag in welke mate de deskundige rekening gehouden had met de vooraf bestaande toestand van het slachtoffer (gehoorstoornissen). De rechtbank stelde een andere deskundige aan.

4.

Bij dagvaardingsexploit van 25 juni 2008, neergelegd ter griffie op 30 juni 2008, heeft de Federale Verzekeringen hoger beroep ingesteld tegen het vonnis van de arbeidsrechtbank.

★

★

★

## II. DE ONTVANKELIJKHEID.

Het beroep is regelmatig naar de vorm. Er wordt geen betekeningsakte voorgelegd, zodat het beroep moet geacht worden tijdig zijn ingesteld. Het beroep is aldus ontvankelijk.

★

★

★

### III. BEOORDELING.

1.

In haar verzoekschrift in hoger beroep verwijt de Federale Verzekeringen aan de arbeidsrechtbank te zijn overgegaan tot de aanstelling van een nieuwe deskundige, in plaats van aan de reeds vroeger aangestelde deskundige een aantal bijkomende vragen te stellen. De Federale Verzekeringen verwijt aan de eerste rechter ook niet geantwoord te hebben op een argumentatie die zij ontwikkeld had in verband met het al dan niet in aanmerking nemen van de voorafbestaande toestand en waarbij zij verwezen had naar een vonnis van de arbeidsrechtbank te Charleroi van 25 april 2007. In besluiten stelt de Federale Verzekeringen in hoofdorde dat er geen aanleiding toe is om een aanvullend onderzoek te bevelen en dat de deskundigen voldoende zijn bevindingen gemotiveerd heeft.

2.

De arbeidsrechtbank te Leuven heeft uitvoerig gemotiveerd waarom zij niet in staat was om op basis van de neergelegde verslagen, met voldoende kennis van zaken een beslissing te kunnen nemen over de definitieve arbeidsongeschiktheid van de heer B . De arbeidsrechtbank wijst erop dat uit de neergelegde deskundige verslagen niet blijkt dat de deskundige geantwoord heeft op de opmerkingen van de partijen en dat hij de graad van blijvende arbeidsongeschiktheid zonder meer gelijkgesteld heeft met de graad van fysisch invaliditeit, zonder een onderzoek te verrichten naar het economisch potentieel van de heer B op de arbeidsmarkt, gelet op zijn leeftijd, beroepsbekwaamheid, aanpassingsvermogen en omscholingsmogelijkheid.

Het hof sluit zich volledig aan bij de motivering van de eerste rechter en voegt daar, na lezing van de deskundige verslagen nog het volgende aan toe.

In het kader van zijn eerste opdracht heeft de deskundigen op 23 augustus 1999 een voorstel van deskundig verslag overgemaakt aan de partijen. Daarin weerhield hij "40% voor de fysieke letsels" en "8% voor de invaliditeit inzake het neurofysiologische functioneren", waaruit hij dan volgens een bepaalde formule een percentage van 45% invaliditeit vaststelde. Op grond van welke elementen de graad van fysieke invaliditeit van 40 % bepaald werd, rekening houdend met het feit dat de heer E heel

diverse fractures en letsels had opgelopen, wordt niet aangegeven.

De deskundige maakt dan in zijn verslag melding van de opmerkingen van de partijen, waaronder twee verslagen van geneesheren, aangezocht door de heer B

die meenden dat 8 % invaliditeit voor het neurofysiologische functioneren onvoldoende was en op 15 % moest gebracht worden. De deskundige beantwoordt echter geenszins deze opmerkingen en neemt bij wijze van besluit zijn voorlopige conclusies zonder meer over, behalve dat hij nu spreekt over " de graad van de bestaande blijvende fysiologische arbeidsongeschiktheid en invloed op de economische arbeidsongeschiktheid."

In het kader van zijn tweede opdracht werd blijkbaar een eerste voorstel van voorlopige verslag op 15 april 2003 verzonden aan partijen. Het deskundig verslag vermeldt dan welke reacties ontvangen werden, meer bepaald inzake de psychiatrische implicaties van het ongeval en de vraag van de raadsman van de heer B om de economische arbeidsongeschiktheid apart te evalueren en te motiveren. Op deze opmerkingen wordt niet geantwoord. Op pagina 13 van het verslag wordt vermeld dat er op 16 mei 2006 een expertisevergadering doorging waarbij het advies van prof. Casteleyn, dat door de deskundige gevraagd was, besproken werd en waarna "de graden en periodes van de uit het ongeval voortspruitende tijdelijk arbeidsongeschiktheden werden vastgelegd, de consolidatie van de letsels bepaald (werd) alsmede de graden van de blijvende arbeidsongeschiktheden". Gemeld wordt dat op 2 juni 2006 en 19 oktober 2006 een voorstel van deskundig verslag werd toegezonden aan de partijen, maar wat precies aan partijen gezonden werd is niet duidelijk. Opnieuw worden de reacties van de partijen weergegeven, meer bepaald ook het schrijven van de raadsman van de heer B , waarin deze opmerkt dat de heer B , die voorheen op de reguliere vrije arbeidsmarkt tewerkgesteld was, zich nu slechts in een beschutte tewerkstelling kon handhaven en dit zich zou moeten vertalen in een percentage van arbeidsongeschiktheid, onderscheiden van de fysiologische invaliditeit.

Op deze opmerkingen antwoordt de deskundige : "Op de opmerkingen op het deskundig verslag kunnen wij antwoorden dat er op de laatste zitting van 16 mei 2006 tussen de partijen consensus was over de consolidatiedatum en de bepaling van de graad van blijvende arbeidsongeschiktheid en invaliditeit."

In functie van deze lezing van de verslagen dient vastgesteld te worden dat de deskundige in feite nooit geantwoord heeft op geen enkele opmerking van de partijen en dat hij dat in zijn laatste verslag weigert de opmerking van de partijen te beantwoorden omdat er een akkoord was met de raadgevende geneesheren van de partijen. Er dient verder vastgesteld te worden dat de deskundige op geen enkel ogenblik, in overeenstemming met zijn opdracht die er in bestond "aan te duiden welke de invloed is van de fysiologische restletsels op de economische arbeidsongeschiktheid van betrokkene en het percentage van deze economische ongeschiktheid te ramen" een onderzoek heeft ingesteld naar de economische arbeidsongeschiktheid van de heer B , meer bepaald naar de mogelijkheden die deze nog had om in functie van zijn opleiding, aanpassingsvermogen, omscholingsvermogen en voorafbestaande toestand, nog een tewerkstelling te vinden op de algemene arbeidsmarkt.

De eerste rechter heeft dan ook terecht beslist dat het deskundig verslag een onvoldoende basis kon vormen om een definitief oordeel uit te spreken en dat er aanleiding toe was om een andere deskundige met de opdracht te belasten.

Het eerste vonnis dient dan ook op dit punt bevestigd te worden. Vermits het gaat om de bevestiging van een onderzoeksmaatregel dient de zaak terug naar de eerste rechter verzonden te worden.

3.

Terecht heeft de eerste rechter geoordeeld dat bij de bepaling van de arbeidsongeschiktheid rekening dient gehouden te worden met de voorafbestaande toestand van het slachtoffer (ernstige gehoorstoornissen die hem toen echter niet belet hebben normaal te werken) en dat de arbeidsongeschiktheid in zijn geheel dient beoordeeld te worden. Het arrest van het Hof van Cassatie van 5 april 2004 (in extensu gepubliceerd in De Verzekering, 2004, p.690, met noot Van Gossum) gaat niet in tegen de vroegere rechtspraak van het hof maar bevestigt integendeel dat wanneer de door het ongeval veroorzaakte letsels een vooraf bestaande aandoening bij de getroffen activeren, de arbeidsongeschiktheid van die getroffen, gelet op de forfaitaire aard van het wettelijk vergoedingssysteem, in haar geheel dient te worden beoordeeld, zonder rekening te houden met zijn vroegere ziekelijke toestand, daar het ongeval op zijn minst voor een deel de oorzaak van de ongeschiktheid

is. Wanneer het Hof van Cassatie dan toch de cassatievoorziening verwerpt, dan is het omdat het oordeelt dat het bestreden arrest, op basis van een feitelijke beoordeling (die niet door het Hof kan getoetst worden) tot de bevinding gekomen was dat de door de deskundige vastgestelde graad van blijvende arbeidsongeschiktheid rekening hield met de gevolgen van het ongeval, zoals deze verergerd waren door de vooraf bestaande toestand van het slachtoffer. De toepassing die de arbeidsrechtbank te Charleroi gemaakt heeft van dit cassatiearrest, geeft aan het arrest een draagwijdte die het niet heeft.

★

★

★

**OM DEZE REDENEN :**

Het Arbeidshof,

Gelet op de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, zoals tot op heden gewijzigd, inzonderheid op artikel 24;

Rechtsprekende op tegenspraak;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk doch ongegrond;

Verzendt de zaak terug naar de eerste rechter;

Veroordeelt de Federale Verzekeringen tot de kosten van het hoger beroep, niet begroot in hoofde van de heer B ;

★

★

★

Aldus gewezen door de 5de kamer van het Arbeidshof  
te Brussel en ondertekend door :

De Heren :

F. KENIS : Raadsheer,

C. VAN LIDTH DE JEUDE: Raadsheer in Sociale Zaken  
als werkgever,

P. MANS : Raadsheer in Sociale Zaken  
als werknemer-arbeider,

En bijgestaan door :

D. DE RAEDT: Griffier,

C. VAN LIDTH DE JEUDE

P. MANS

D. DE RAEDT

F. KENIS

En uitgesproken op de openbare terechtzitting van de  
5de kamer van het Arbeidshof te Brussel op 8 juni  
2009 door :

De heer F. KENIS : Raadsheer,

En bijgestaan door :

D. DE RAEDT: Griffier,

D. DE RAEDT

F. KENIS